

Lapin Yrittäjyysstrategia 2030+

Johdanto

Yrittäjät luovat Lappiin kilpailukykyä, kasvua, työpaikkoja, toimeentuloa, verotuloja, hyvinvointia, alueellista elinvoimaa, kansainvälistä liiketoimintaa ja vientiä. Lapin ensimmäinen Yrittäjyysstrategia 2030+ vauhdittaa jo nykyiseltään vahvaa Lapin yrittäjyyttä niin, että yrittäjyyden merkitys on kohti 2030-lukua mentäessä entistä suurempi. Lapin menestys tulevaisuudessa nojaa vahvasti yrittäjyyteen.

”Ei yhtään estettä yrittämiselle” strategian visiona peräänkuuluttaa aitoa tekoihin johtavaa yrittäjämyyntisyyttä, yritysten kehittymisen ja kasvun esteiden raivaamista yhteisvoimin, uusien mahdollisuuksien ennakkointia ja hyödyntämistä sekä yrittäjälähtöisiä palveluja koko Lapin alueella.

Strategia on samanaikaisesti yrittäjille ja yrityksille palveluja tarjoavien julkisten ja yksityisten palveluntarjoajien ohjenuora sekä yrittäjien ja julkisten toimijoiden yhteistyötä viitoittava kartta. Strategia ja sen toimeenpano auttavat yrittäjiä hyödyntämään julkisten toimijoiden tarjoamat palvelut ja tuen entistä paremmin.

Onnistumiseen tarvitaan kaikkia. Strategian avulla vahvistetaan yhteistä tahtotilaa, yhteistyötä, luottamusta ja yhteisöllisyyttä eri toimijoiden välillä. Esimerkiksi kunnat, työllisyysalueet, elinkeinoyhtiöt ja eri valtion viranomaiset ovat kaikki yhdessä halukkaita ja valmiita luomaan yrittäjyydelle parasta mahdollista toimintaympäristöä. Yrittäjien roolina on puolestaan toimia vastuullisesti ja kestävästi niin ympäröivän yhteiskunnan kuin ympäristönkin näkökulmasta.

Monimuotoista yrittäjyyttä

Yrittäjillä on kullakin yksilöllisiä ja toisistaan poikkeavia lähtökohtia perusteita ja tavoitteita yrittäjyydelleen aina kansainvälisestä kasvusta itsensä työllistämiseen. Yrittäminen voi olla päätoimista tai sivutoimesta. Sivutoimesta voidaan siirtyä päätoimiseen yrittäjyyteen ja takaisin. Lisäksi on moniyrittäjyyttä eli yhdellä yrittäjällä voi olla useampia yrityksiä yhtäaikaaisesti.

Elinkeinomahdollisuudet ovat olleet aina oleellinen osa myös Lapin eri saamelaisyhteisöjen toimintaa. Lapissa on monia vahvoja toimialoja, minkä johdosta myös yrittäjyys on monipuolista. Tämä yrittämisen monimuotoisuus on osa koko Lapin

elinvoimaa ja se pyritään huomioimaan yritysyksilöllisesti. Jokaisen yrittäjän ja yrityksen tarpeita ja tavoitteita tulee siis tarkastella yksilöllisesti.

Lapin yrittäjyydestä nyt ja tulevaisuudessa

Strategian aikajänne ulottuu tämän hetken taloudellisen suhdanteen ja tilanteen yli aina 2030-luvulle saakka. Lappi on monella mittarilla pärjännyt kansallisesti hyvin viime vuosina. Silti automaattisia takeita tulevaisuuden hyvästä kehityksestä ei ole. 2030-luvulle tultaessa voi moni asia olla toisin kuin nyt. Juuri nyt näkymät ovat osin sumeatkin. Tästä riippumatta on varmaa, että pienet ja keskisuuret yritykset, mikroyritykset ja yksinyrittäjät ovat tärkeässä roolissa Lapin menestyksen luojina nyt ja jatkossa.

Yrittäjien osuus työllisistä on Lapissa tällä hetkellä maan keskitasoa. Yrityksiä perustetaan aiempaa enemmän, mutta myös lopettaneiden yritysten määrä on kasvanut. Lapin elinkeinorakenne on monipuolinen ja kansainvälisyys ja rajojen ylittäminen on monelle yrittäjälle ja yritykselle arkipäivää. Yritysten määrä on kokonaisuudessaan Lapin potentiaaliin nähden kuitenkin vielä liian alhainen ja vientiä harjoittavien joukko liian pieni. Kansainvälistymiselle on yrityksissä halua ja tarvetta.

Miehiä on yrittäjistä naisia enemmän. Lapin yrittäjien ikärakenne on sellainen, että onnistuneiden omistajanvaihdosten toteuttaminen on tullut entistä tärkeämmäksi. Samalla on kuitenkin huomattava, että yrittäjiä on kaikenikäisiä, myös nuoria, ja yhä useampi yrittäjä on Lapissakin vieraskielinen. Lappi tarjoaakin monelle yrittäjälle aidosti kansainvälisen toimintaympäristön, joka on kansallisesti ainutlaatuinen jo kolmen maarajansa (Ruotsi, Norja ja Venäjä) vuoksi.

Lapissa paljon mahdollisuuksia yrittäjille

Lapissa on vahvoja toimialoja, jotka lisäävät taloudellista aktiviteettia ja toimintaa välittömästi ja välillisesti. Yrittämisen mahdollisuuksia onkin poikkeuksellisen paljon. Lappiin kannattaa tulla yrittäjäksi kauempaakin. Yrittämisen mahdollisuudet ovat myös osa nykyaikaista ja monipuolista Lappi-brändiä.

Lappi on pitkien välimatkojen ja pohjoisten olosuhteiden muovaama maakunta, jossa yrittäjyyden profiili vaihtelee seuduittain ja kunnittainkin. Meri-Lapin teollinen klusteri samoin kuin vaikkapa monelle seudulle ulottuva matkailu luovatkin Lapista kokonaisuudessaan houkuttelevan ympäristön yrittämiselle. Paljon on kuitenkin vielä tehtävää, jotta nykyisten ja tulevien yrittäjien ääni ja potentiaali saataisiin täysimääräisesti osaksi alueen ja kuntien elinvoimaa. Tarvitaan uusia yrittäjiä, uusia ideoita, palveluja ja tuotteita, yrittäjämysteisyyttä päätöksenteossa, yritysten kehittämistä tukevia palveluja ja monipuolista Lapin infrastruktuurinkin kehittämistä. Lisäksi esimerkiksi osaavan työvoiman

saatavuutta, monipuolisten asumisratkaisujen ja toimitilojen tarjontaa ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiomahdollisuuksien hyödyntämistä tulee parantaa.

Erityisesti osaavan työvoiman saatavuus on lappilaisille yrityksille tulevaisuudessa entistä kriittisempi kysymys. Sen varmistamiseksi kunnat, työllisyysalueet sekä oppilaitokset tekevät jo nyt töitä alueella olevien sekä alueelle kotimaasta ja ulkomailta saatavan työvoiman parissa. Yrityksillä on tässä tärkeä rooli esimerkiksi kehittää valmiuksia kansainvälisen työvoiman rekrytointiin.

Strategian laadinnasta

Lapin Yrittäjyysstrategia laadittiin vuosien 2024 ja 2025 aikana. Ensin toteutettiin kirjallisen ja tilastollisen aineiston läpikäynti sekä alkuhaastatteluja ja ”lähetekeskusteluja” eri julkisten toimijoiden piirissä. Tämän jälkeen toteutettiin sähköinen kysely niin yrittäjille kuin yrittäjille palveluja ja tukea tarjoaville julkisille toimijoille. Vastauksia saatiin yhteensä 474 kpl (suomeksi 448 ja englanniksi 26), joista 344 oli yrittäjiltä. Kysely oli vastattavissa aikavälillä 10.12.2024–31.1.2025. Lisäksi alkuvuodesta 2025 toteutettiin 21 yrittäjähaastattelua ympäri Lappia toimiville yrittäjille eri toimialoilla. Keväällä 2025 järjestettiin neljä työpajaa lähitilaisuutena, Sodankylässä, Rovaniemellä, Kemissä ja Kittilässä. Yrittäjille suunnattuihin tilaisuuksiin osallistui yhteensä 63 osallistujaa ja julkisille toimijoille suunnattuun yhteensä 85 osallistujaa. Loppukevästä 2025 toteutettiin sähköinen kommentointi strategialuonnoksen sisältöihin. Strategian luonnosta oli myös mahdollisuus kommentoida lausuntopalvelu.fi -alustalla kesäkuussa 2025.

Strategian sisällöllinen laadinta toteutettiin ELY-keskuksen työryhmän johdolla. Strategiatyötä ohjasi eri toimijoista koottu laajempi Yrittäjyysstrategiatyöryhmä. Strategia on laadittu osana Euroopan sosiaalirahaston rahoittamaa Strategista kasvua muutoksessa – hanketta. Strategiatyön toteutti tilaajan ohjaamana Owl Group Oy yhdessä kumppaneidensa Arctic Factoryn ja Mikko Kesä Oy:n kanssa.

Strategian ensimmäisessä luvussa esitetään Lapin Yrittäjyysstrategia ja sen sisältö. Toisessa luvussa esitetään strategian toimeenpanosuunnitelma ja seurannan prosessi. Strategian liitteinä on määritellyt seuraintaindikaattorit, kuvaus Lapin yrittäjistä ja yrittäjyyden toimintaympäristöstä ja määritellyt keskeiset toimenpiteet ja toimijat.

1. Lapin Yrittäjyysstrategia

Tässä luvussa esitetään Lapin Yrittäjyysstrategian 2030+ sisältö. Visio on tulevaisuuden näkymä, jonka haluamme saada yhdessä aikaan. Vision saavuttamiseksi tarvittavat tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet kuvaamme neljän visiota toteuttavan painopisteen avulla.

1.1. Visio 2030+: Ei yhtään estettä yrittämiselle

Yrittäjyydelle ja yrittämiselle täytyy luoda mahdollisimman hyvät ja sujuvat olosuhteet koko Lapissa. On pystyttävä poistamaan tarpeettomia esteitä, helpottamaan yrittäjien arkea ja vauhdittamaan lappilaisten yritysten kehitystä.

Visio peräänkuuluttaa ratkaisukeskeisyyttä ja konkreettisia toimia yrittäjämönteisemmän Lapin eteen. Lisäksi tarvitaan rohkeutta ja ennakkoluulottomuutta, jotta saadaan nykyiset haasteet ratkaistua ja kehitettyä uusia ideoita, tuotteita ja palveluja, joiden avulla Lappiin syntyy kasvua ja elinvoimaa myös 2030-luvulla.

Kukaan ei tee tätä kaikkea yksin, vaan työhön tarvitaan meitä kaikkia yhdessä.

Vision mukainen Lappi on yrittäjän pohjoinen koti - oli kyse paikallisesta, kansallisesta, kansainvälisestä tai globaalista liiketoiminnasta. Lappilainen yrittäjyys on kilpailukykyistä, vastuullista ja kestävää niin taloudellisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti kuin ympäristönkin kannalta.

Tehdään Lapista nykyistäkin kansainvälisesti ja kansallisesti houkuttelevampi ja kilpailukykyisempi ympäristö monipuoliselle eri alojen ja muotojen yrittäjyydelle!

1.2. Painopisteet

Lapin Yrittäjyysvisio 2030+ saavutetaan panostamalla neljään painopisteeseen.

Ensimmäinen, "Asenteet kuntoon", keskittyy yrittäjyyttä arvostavan ja ruokkivan kulttuurin ja asenneilmapiirin luomiseen, joka näkyy ja toteutuu kaikessa alueen toimijoiden päätöksenteossa ja toiminnassa.

Toinen, ”Kasvun esteet pois”, korostaa yritysten kasvun ja kehityksen pullonkaulojen vähentämistä ja poistamista alueellisen ja paikallisen tason toimenpiteillä ja esimerkiksi yhteisellä edunvalvonnalla.

Kolmas, ”Mahdollisuuksista menestystä”, korostaa ennakointia ja ennakolluulotonta mahdollisuuksien tunnistamista sekä näiden hyödyntämistä.

Neljäs, ”Yrittäjää ei jätetä yksin”, keskittyy yrittäjien tarpeiden tunnistamiseen, aidosti yrittäjälähtöisen palvelukokonaisuuden järjestämiseen ja yrittäjien osaamisen kehittämiseen eri yrityspalveluorganisaatioiden ja muiden julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyönä.

1.2.1. Asenteet kuntoon

Tavoitteena on, että Lappi on yrittäjämönteinen maakunta, jossa yrittäjien menestyksen aikaan saaminen on kaikkien yhteinen asia. Yritysten erilaisuus ja niiden kasvun ja kehittymisen yksilölliset mahdollisuudet paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti huomioidaan kaikessa suunnittelussa, toiminnassa ja päätöksenteossa.

Miksi tämä on tärkeää:

Yrittäjät ovat merkittävässä roolissa alueen ja kuntien elinvoiman vahvistamisessa, työpaikkojen luonnissa sekä monipuolisen palvelutarjonnan ylläpitämisessä. Yrittäjien ja yritysten toimintaan vaikuttavat monet paikalliset, alueelliset, kansalliset päätökset lainsäädännöstä ja verotuksesta maankäyttöön ja kaavoitukseen sekä työllistämisen esteiden purkamiseen.

Yrittäjämönteisyys Lapissa ei saa olla vain juhlapuhetta, vaan sen tulee näkyä kaikessa julkisen sektorin toiminnassa ja toimintatavoissa sekä päätöksenteossa. Vielä emme ole tätä tavoitetta saavuttaneet, ainakaan koko Lapin osalta. Niilläkin paikkakunnilla, joissa tilanne on hyvä, voidaan tavoitteita asettaa nykyistä korkeammalle. Kyse on sekä pienistä että suurista asioista, muodollisista prosesseista ja yhteydenpidosta, kaikesta epämuodollisestakin vuorovaikutuksesta aina asenteisiin asti.

Yrittäjät omalla toiminnallaan kehittävät alueensa elinvoimaa. Tätä voidaan lisätä huomioimalla aina myös yhteistyömahdollisuudet muiden lappilaisten ja paikallisten yritysten kanssa. On myös tärkeää, että kaikki yritykset pyrkivät toimimaan pitkäjänteisesti,

kestävästi ja vastuullisesti, sillä yksittäinen yrittäjä edustaa monen silmissä yrittäjiä yleisesti.

Yrittäjyyttä tukevan yhteistyön tulee perustua aktiiviseen vuorovaikutukseen ja vahvaan molemminpuoliseen luottamukseen julkisten toimijoiden ja yrittäjien välillä. Se, mikä luvataan, pidetään. Luottamus vaatii pitkäjänteistä vuorovaikutusta ja molemminpuolista tuntemusta, jota kasvokkaiset kohtaamiset ja palvelut mahdollistavat. Näin yrittäjämysteistä seuraa arjessa jatkuvia ja johdonmukaisia tekoja.

Keskeiset toimenpidekokonaisuudet:

1. Yrittäjien ja yrittäjyyden huomiointi julkisten toimijoiden päätöksenteossa ja toiminnassa

o Julkisten toimijoiden toiminnan ja sääntelyn tulee olla yrittäjien ja yritysten kannalta mahdollisimman selkeää ja ennakoitavaa. Yritystoimintaa koskevat kehittämisspätökset tehdään pitkällä aikavälillä. Mahdollisimman ennustettava ja vakaa toimintaympäristö on keskeistä yrittäjien päätöksenteon näkökulmasta, aina yrittäjäksi lähtemisen, yrittäjyyteen sitoutumisen ja yrityksen investointien sekä yrityksen yleisen kehittämisen kannalta. Tämä voi vaikuttaa merkittävästi myös yrittäjän ja yrityksen henkilöstön työhyvinvointiin.

Yrityksiä ei tule rasittaa liiallisilla velvollisuuksilla ja sääntelyllä, jotka heikentävät niiden mahdollisuuksia jatkaa toimintaa, uudistua, kasvaa, työllistää ja investoida. Vaikka osa päätöksistä on kansallisia, voidaan yrittäjän toimintaympäristöön vaikuttaa myös paikallisella ja maakunnallisella tasolla sekä yhteisellä Lappi-tasoisella edunvalvonnalla.

o Poliittisten päätöksentekijöiden ja julkisten toimijoiden päätöksenteon tulee olla rohkeaa, eteenpäin katsovaa ja perustua osaltaan yrittäjien näkemysten kuuntelemiseen. Tämä edellyttää yrittäjämysteistä asennetta ja kulttuuria sekä säännöllistä vuoropuhelua, tiedonvaihtoa ja yhteydenpitoa. On tärkeää huomioida myös pienet yritykset, mikroyritykset ja yksinyrittäjät nykyistä paremmin näiden muodostaessa valtaosan koko yrityskannasta.

o Yritysvaikutusten arviointi nostetaan aidoksi osaksi päätöksentekoa ja sen valmistelua eri viranomaisten toimesta. Yritysvaikutusten arviointi on tärkeä yksittäinen työkalu, mutta

vielä oleellisempaa on, että päätösten vaikutukset yrityksille huomioidaan jo päätöksenteon valmistelusta lähtien.

o Julkisten toimijoiden hankintojen toteutuksessa huomioidaan se, että lappilaiset yritykset ovat tietoisia eri hankinnoista ja voivat niihin mahdollisuuksiensa mukaan osallistua. Yritystoimintaa voidaan edistää pitämällä hankinnat sen kokoisina, että mahdollisimman moni pieni ja paikallinen yritys voi niihin osallistua.

o Yrittäjiltä ja yrityksiltä edellytettyä hallinnollista työtä vähennetään aina kuin se vain on mahdollista. Keskeisessä roolissa on pyrkiä ehkäisemään välillistä hallintotyötä, jota seuraa esimerkiksi viranomaisten riittämättömästä tai puutteellisesta tai epäselvästä ohjeistamisesta ja tiedottamisesta. Luottamuksen rakentumisella ja yritysten lähtökohtien ymmärtämisellä on vähennettävissä ylimääräistä hallintoa. Välttämätön hallinnollinen työ ohjeistetaan mahdollisimman käytännönläheisesti.

o Yrittäjämysteisyyden tulee näkyä julkisten toimijoiden palvelualltiudessa yrittäjien suuntaan. Kaikki yhteydenotot ja vuorovaikutus on mahdollisuus edistää yrittäjien ja julkisten toimijoiden välistä yhteistyötä ja vahvistaa keskinäistä luottamusta.

2. Verkostot, yhteistyö ja yhteisöllisyys

o Lappilaisten yrittäjien ja yritysten välisiä verkostoja vahvistetaan sekä julkisten toimijoiden että yrittäjäjärjestöjen toimesta. Verkostoihin osallistumisen kynnystä yrityksille madalletaan ja toimintamodoissa huomioidaan yrittäjien lähtökohdat ja mahdollisuudet käyttää aikaa.

o Viranomaisten ja yrittäjien välisiä verkostoja vahvistetaan niin, että yrittäjät ja eri toimijat tuntevat toisensa entistä paremmin ja yhteistyösuhteista tulee henkilökohtaisia. Viranomaisten ja muiden julkisten toimijoiden ”kasvollisuutta” yrittäjien suuntaan pidetään esillä. Tuntemuksen ja luottamuksen vahvistuessa yhteydenotto ja -pito on entistä helpompaa.

3. Yrittäjyydestä viestiminen ja yrittäjyyteen houkuttelu

- o Yrittäjyyden monipuolisista mahdollisuuksista viestitään erityisesti nuorille, opiskelijoille, yrittäjyydestä kiinnostuneille töissä oleville ja potentiaalisille muuttajille Lapissa, muualla Suomessa ja kansainvälisesti. Yrittäjyyttä työllistymisen vaihtoehtona pidetään esillä, ja yrittäjäksi ryhtymisen tukimuotoja kehitetään laajasti työllistymisen tukimuotojen rinnalla.
- o Lappi-brändiä kehitetään voimakkaasti niin, että siinä korostuisi lappilainen yrittäjyys. Siinä huomioidaan Lapin monipuolista ja eri toimialoilla tapahtuvaa yrittäjyyttä ja yritysten tarpeita. Lapin kilpailukyky, houkuttelevuus ja monipuoliset mahdollisuudet yrittäjyydelle tuodaan esiin. Lisäksi viestitään realistisesti uusille ja nykyisille yrittäjille Lapissa tarjottavista palveluista ja saatavilla olevasta muusta tuesta.
- o Toteutetaan olemassa olevaa Lapin yrittäjyyskasvatusstrategiaa koko Lapissa. Nuorten kesäyrittäjyyttä pyritään edistämään kesätyöpaikkojen rinnalla.

1.2.2. Kasvun esteet pois

Tavoitteena on, että yrittäjien ja yritysten halukkuus kehittyä jatkuvasti ja kasvaa lisääntyy, ja että yrityksen kestävä kasvu on mahdollista mahdollisimman monelle yrittäjälle. Yritysten kasvun ja kehityksen tunnistettuihin, nykyisiin ja ennakoitavissa oleviin pullonkauloihin puututaan yhteisvoimin.

Miksi tämä on tärkeää:

Yritysten kehitys ja kasvu on olennaista Lapin elinvoiman ja menestymisen kannalta. Muun muassa osaavan työvoiman saatavuus, puutteelliset asumisen ratkaisut ja toimitilojen vähyys rajoittavat kuitenkin yrittäjien ja yritysten kehittymisen ja kasvun mahdollisuuksia eri puolilla Lappia. Saavutettavuuden ja liikenneyhteyksien toimivuuden kehittäminen on monelle yritykselle elintärkeää.

Tilanteet luonnollisesti vaihtelevat kunnittain ja toimialoittain. Nämä yritysten kehityksen ja kasvun pullonkaulat vaativat rohkeita ja vaikuttavia toimenpiteitä sekä vahvaa edunvalvontaa kaikilta lappilaisilta toimijoilta. Nämä ongelmat ovat olleet esillä jo pitkään, mutta kestäviä ja toimivia ratkaisuja kaikkiin näihin ei ole vielä löydetty. Näitä asioita käsitellään eri ohjelmissa ja strategioissa, joten tässä yrittäjyysstrategiassa korostetaan näiden tärkeyttä nimenomaan yrittäjien näkökulmasta.

Keskeiset toimenpidekokonaisuudet:

1. Osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen

- o Yrittäjien, yritysten, kuntien, työllisyysalueiden, yksityisten työnvälitystoimijoiden, valtion viranomaisten ja korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten välisellä yhteistyöllä parannetaan sitä, että rekrytointitarpeisiin on tarjolla osaavaa työvoimaa. Osaamistarpeiden ennakoinnissa on tärkeää kuulla myös pien- ja mikroyritysten tarpeita.
- o Pienissä ja keskisuurissa yrityksissä on piilevää työvoimatarvetta, johon pyritään tuomaan entistä helpompia rekrytoinnin ratkaisuja ja tukimuotoja. Ensimmäisen työntekijän palkkaamisesta tehdään houkuttelevaa ja helppoa. Pientenkin yritysten on tärkeää olla aktiivisia ja toimia pitkäjänteisesti esimerkiksi tarjoamalla työmahdollisuuksia opiskelijoille.
- o Työvoiman houkuttelutyössä kotimaassa ja kansainvälisesti sekä yleisessä alueen ja kuntien veto- ja pitovoiman kehittämisessä huomioidaan myös paikallisten yrittäjien toiveet ja tarpeet. Koska iso osa yrityksistä on pieniä, on tärkeää huomioida pienten ja keskisuurten yritysten tarpeet kansainvälisen rekrytoinnin kehittämisessä.

2. Asumisen ja toimitilojen ratkaisujen kehittäminen

- o Monen yrittäjän kohdalla yrityksen kehittäminen ja kasvu on kiinteästi yhteydessä työvoiman saatavuuteen. Työvoiman tarve voi olla kausiluonteista tai kokoaikaista. Asumisratkaisujen monipuolisuus, saatavuus ja hinta ovat keskeisiä tekijöitä työvoiman houkuttelussa ja työvoiman jäämisessä pysyvämmiin eri puolille Lappia. Asumisen pullonkaulojen poistaminen edellyttää vahvaa yhteistyötä julkisen sektorin toimijoiden ja yksityisten toimijoiden välillä. Työvoimatarpeiden ennakointi on keskeistä tulevaisuuden tarpeiden hahmottamisessa. Paikallisten yrittäjien ja yritysten henkilöstön näkemykset on tärkeää ottaa näissä ratkaisuissa huomioon.
- o Yritysten toimitilavaihtoehtojen ja muiden työskentelyolosuhteiden kuten etätyöratkaisujen kehittämisessä on tärkeää huomioida myös pien- ja mikroyritykset sekä niiden kasvunäkymät ja tulevaisuuden tarpeet.

3. Saavutettavuuden, liikenneyhteyksien ja muun infrastruktuurin kehittäminen ja rajaesteiden poisto

o Maakunnan ja eri kuntien saavutettavuuden kehittämisessä on tärkeää huomioida myös pienet yritykset ja mikroyritykset sekä niiden kasvunäkymät ja tulevaisuuden tarpeet niin tavaroiden, palveluiden, asiakkaiden kuin työntekijöidenkin näkökulmasta.

o Kriittistä tieto- ja sähköverkkoinfrastruktuuria kehitetään yritysten tarpeista.

o Yli valtionrajojen menevässä liiketoiminnassa on edelleen ongelmia, joiden ratkaiseminen edellyttää yhteistä edunvalvontaa kansallisella tasolla.

1.2.3. Mahdollisuuksista menestystä

Tavoitteena on, että uusia liiketoimintamahdollisuuksia tunnistetaan aktiivisesti yrittäjien ja yrittäjiä tukevien toimijoiden yhteisvoimin. Oleellista on, että tunnistettuihin mahdollisuuksiin myös tartutaan rohkeasti ja löydetään Lapille myös uusia kasvun kärkiä. Myös yrittäjien osaamisen kehittymistä tuetaan, jotta mahdollisuuksiin osataan myös tarttua.

Miksi tämä on tärkeää:

Yrittäjyyden toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa. Viime vuosina muutosvauhti on ollut nopeaa. Sama jatkuu ennustettavasti myös tulevaisuudessa yhä kiihtyvällä tahdilla tekoälyn ja muun teknologian kehittymisen vauhdittamana. Osin tulevaisuuden näkymät ovat tällä hetkellä sumeat ja epävarmat, mutta tämä vain korostaa ennakkoinnin ja eri toimijoiden välisen vuoropuhelun tarvetta.

Yrittäjyydelle syntyy Lapissa jatkossa myös koko ajan uusia mahdollisuuksia. 2030-luvun Lappi ei ole samanlainen kuin nyt. Tulevaisuudessa avautuu uusia kansainvälisiä ja yhä globaalimpia liiketoiminnan mahdollisuuksia. Lappilaiset yritykset hyödyntävät kuitenkin tällä hetkellä liian vähän tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tarjoamia mahdollisuuksia, jotka loisivat tulevaisuuden kasvua.

Uudet kasvun kärjet voivat liittyä niin eri toimialojen kehitykseen, uusiin asiakastarpeisiin, teknologioihin ja palveluihin kuin luonnonvarojen käyttöön, koko Pohjois-Kalotin kehitykseen ja megatrendienkin kuten geopolitiikan, ilmastomuutoksen ja siihen sopeutumisen, monimuotoisuuden säilyttämisen sekä puhtaan siirtymän aikaansaamiin muutoksiin. Näitä muutoksia ja haasteita kuvataan esimerkiksi maakunnallisessa Lappi-sopimuksessa ja Lapin ilmasto- ja energiastrategiassa. Yritysten menestys perustuu tulevaisuuden toimintaympäristössä myös aineettomaan pääomaan, luovuuteen sekä innovaatioihin ja niiden kaupallistamiseen.

Luonnolla, ympäristöllä ja luontosuhteella on ollut ja jatkossakin Lapin asukkaille, yrittäjille, matkailulle ja muille elinkeinoille keskeinen merkitys. Sen erityisyyttä ja ominaispiirteitä vaalitaan turvaten kestävät ratkaisut pitkälle tulevaisuuteen.

Keskeiset toimenpidekokonaisuudet:

1. Jatkuva vuoropuhelu ja ketterä ryhmittäminen tunnistettujen mahdollisuuksien ympärille

- o Luodaan Lappiin sellaisia vuorovaikutusfoorumeja, joiden avulla on mahdollista muodostaa yhteistä ymmärrystä avautuvista liiketoimintamahdollisuuksista. Yrittäjyyden kehittämisen näkökulmasta on tärkeää saada tähän mukaan myös pien- ja mikroyritykset.
- o Liiketoimintamahdollisuuksiin tarttuminen edellyttää nopeaa, ketterää ja riittävän vahvaa eri toimijoiden välistä yhteistä panosta. Tähän tarvitaan yrittäjiä ja yrityksiä, julkisia ja yksityisiä palveluntarjoajia sekä korkeakouluja ja muita oppilaitoksia. Toimijoilla täytyy olla rohkeutta, päätöksentekokykyä ja kykyä yhteensovittaa nykyistä ketterämmin eri toimijoiden toimintaa, palveluja ja resursseja. Yrittäjyyden kehittämisen näkökulmasta on tärkeää saada tähän mukaan myös pien- ja mikroyritykset.

2. Muutosten vaikutusten ymmärtäminen ja osaamisen kehittäminen

- o Toimintaympäristön muuttuessa erityisen tärkeäksi muodostuu yrittäjien ja yritysten ja heitä tukevien toimijoiden kyky tunnistaa, miten yritysten toimintaa ja osaamista tulee päivittää ja kehittää uusiin mahdollisuuksiin tarttumiseksi ja muutoksiin sopeutumisiksi. Vanhoista toimintatavoista pitää myös osata tarvittaessa luopua. Julkisilla yrityspalveluilla on tärkeä rooli tässä sopeutumisessa ja uuden kasvun luonnissa.
- o Yrittäjien osaamista vahvistaviin palveluihin panostetaan (ml. johtaminen, työnantajana toimiminen, kasvu ja kansainvälisyys, ennakointi, liiketoiminnan kehittämisosaaminen ja erimuotoiset liiketoiminnan kehittämisen sparrausta tarjoavat palvelut sekä yrittäjien, erityisesti mikro- ja yksinyrittäjien jaksamista tukevat palvelut ja toimenpiteet).

3. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan vahvistaminen

- o Pienten yritysten mahdollisuuksia käynnistää TKI-hankkeita ja osallistua TKI-hankkeisiin parannetaan. Tämä tarkoittaa esimerkiksi tiedottamista, verkostojen kehittämistä ja tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten nykyistä parempaa ymmärrystä Lapin yritysten tarpeista ja mahdollisuuksista. Näkökulman tulee olla kansallinen ja kansainvälinen siten, että lappilaisten yritysten tarpeisiin löydetään tarkoituksenmukaiset kumppanit.

1.2.4. Yrittäjää ei jätetä yksin

Tavoitteena on, että yrittäjiä tuetaan kokonaisvaltaisesti. Tukevat julkiset yrityspalvelut ja yksityiset yrityksille suunnatut palvelut muodostavat helposti saavutettavan ja yhtenäisen palvelukokonaisuuden, joka tukee yritysten kehitystä niiden koko elinkaaren ajan kaikkialla Lapissa.

Miksi tämä on tärkeää:

Yrittäjille ja yrityksille on kyettävä tarjoamaan kaikki saatavilla olevat palvelut ja tuki mahdollisimman yrittäjälähtöisesti – tarvittaessa ”yrittäjäkeskeisesti”. Nyt näin ei ole, vaan yrittäjien voi olla vaikeaa saada kokonaisvaltaista kuvaa saatavilla olevista palveluista ja tuesta, jolloin he jäävät arjen kiireen keskellä helposti yksin. ”Siiloutumista” ja ”reviirijättöä” on tarpeen purkaa laajasti, ja tämä tehdään yritysten lähtökohdista. Palveluiden ja tuen saamisen tulee olla mahdollisimman yksinkertaista, nopeaa ja yrittäjän ajankäyttöön sopivaa. Yrittäjien vastuulla on olla omalta osaltaan aktiivisia ja sitoutuneita ottamalla yhteyttä palveluihin ja hyödyntämällä olemassa olevia palveluja ja tukea oman yrityksensä sekä Lapin kannalta kestävästi ja pitkäjänteisesti.

Keskeiset toimenpidekokonaisuudet:

1. Palvelutarpeiden proaktiivinen tunnistaminen ja yritysten kontaktointi

- o Yrittäjille ja yrityksille palveluja tarjoavat toimijat analysoivat olemassa olevaa tietoa yrittäjien ja yritysten tarpeiden tunnistamiseksi. Eri tietolähteitä, teknologioita ja työkaluja hyödynnetään ja kokeillaan aktiivisesti. Tietoa myös jaetaan aktiivisesti aina kuin se on mahdollista ja yrittäjän ja yrityksen kannalta tarkoituksenmukaista. Huomion kiinnittäminen tiedon siirtoon on erityisen tärkeää palvelurakenteiden muuttuessa ja uudistuessa.

- o Yrittäjille ja yrityksille palveluja tarjoavat toimijat ottavat proaktiivisesti yhteyttä yrittäjiin tarpeen mukaan koordinoitujen yhteydenottojen avulla eri toimijoiden kesken.

2. Alkaville yrittäjille ja yrityksille suunnatuista palveluista tiedottaminen ja viestiminen

- o Saatavilla olevat palvelut, yritysrahoitus ja muu tuki ja niiden muodostama kokonaisuus tuodaan esiin verkossa selkeästi ja yrittäjälähtöisesti. Yritysten yhteydenottokynnyksen tulisi olla mahdollisimman matala, jotta yrittäjät uskaltaisivat kysyä mieltään askarruttavista

asioista. Viestinnässä puolestaan tulee pyrkiä siihen, että kerrotaan niistäkin asioista, joista yrittäjä ei vielä osaakaan kysyä.

o Palveluita ja tukea koskevaa viestintää kehitetään yhteistyössä yrittäjäjärjestöjen ja yrittäjien kanssa.

3. Palveluiden saavutettavuuden ja laadun kehittäminen

o Tärkeä osa osaamisen ja laadun kehittämistä on toimijoiden keskinäinen tiedon ja kokemusten vaihto sekä toisilta oppiminen. Hyvistä käytännöistä ja esimerkeistä viestiminen eri puolilta Lappia hyödyttää kaikkia toimijoita. Lisäksi silloin kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista, niin yritysneuvojen erityisosaamisia ja työpanosta tulisi pyrkiä hyödyntämään erilaisten organisaatorajojen yli seutukunnissa ja koko maakunnassa). Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi projektirahoitteisia kokeiluja ja sopimusperusteisiä järjestelyjä yrityspalveluja tuottavien toimivien välillä varmistaen toimivaksi todettujen ratkaisujen jatkuvuus.

o Edistetään julkisten ja muiden toimijoiden yrityspalveluiden parempaa yhteensovittamista sekä maakunnan sisällä tarkoituksenmukaisten yliaalueellisten palveluiden syntymistä. Palvelurakenteiden uudistuessa ja muuttuessa tarvitaan monenkeskisiä yhteistyömalleja esimerkiksi kuntien, elinkeinoyhtiöiden, työllisyysalueiden, valtion viranomaisten ja korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten välille.

o Asiointia ja ohjeistusta kaikissa julkisissa palveluissa ja prosesseissa kehitetään yrittäjälähtöisesti yrittäjiltä ja yrityksiltä saadun palautteen pohjalta sekä yhdessä yritysten kanssa. Palveluiden tulee olla helposti ymmärrettäviä ja käyttäjäystävällisiä.

o Yrityksiä neuvovien toimijoiden osaamista kehitetään aktiivisesti ja palveluiden muodostaman kokonaisuuden tuntemusta vahvistetaan huomioiden hallinnollisissa rakenteissa ja palveluissa tapahtuvat muutokset.

o Kansainvälistymistä vauhdittavia palveluita kehitetään niin, että paras osaaminen saadaan myös pienten yritysten ja mikroyritysten saataville.

- o Alkavan yrittäjyyden palveluita ja tukimuotoja laajennetaan (mm. Starttiraha).
- o Omistajanvaihdospalvelua jatketaan ja se vakiinnutetaan osaksi pysyvää palvelutarjontaa.
- o Luodaan Lappiin englanninkielinen palvelupolku yrittäjäksi aikovalle ja alkavalle yrittäjälle ja edistetään maahanmuuttajien yrittäjyyttä.

2. Toimeenpano ja seuranta

Strategian sisältöjä käydään toimeenpanon alkuvaiheessa läpi strategian kannalta keskeisten toimijoiden kanssa, jotta kukin toimija voi arvioida strategian sisällön ja kytkeä strategian sisältöjä oman toimintansa suunnitteluun.

Strategia tarjoaa toimijoiden omaan suunnitteluun yrittäjien esiin nostamia tarpeita, tärkeitä yhteisiä tavoitteita ja keskeisiä toimenpiteitä. Tavoitteiden saavuttaminen ja toimenpiteiden toteutus edellyttää monen toimijan samansuuntaista toimintaa.

Toimijoiden toivotaan huomioivan esitetyt keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet omissa strategioissaan, ohjelmissaan ja toimintasuunnitelmissaan. Strategian tulisi ohjata päätöksentekoa myös resurssien suuntaamisessa kuten esimerkiksi hankerahoitusta koskevassa päätöksenteossa.

Strategian toimeenpano ja seuranta edellyttää prosessin, jonka on nojaututtava vuosittain kerättävään seurantatietoon ja sen tulkintaan. Strategian toteutumista seurataan strategiassa määriteltujen seurantaindikaattoreiden avulla (mukana julkaistavassa versiossa).

Seuranta edellyttää strategiassa määriteltujen seurannan indikaattoreiden keräämistä ja analysointia sekä kerätyn ja analysoidun tiedon yhteistä käsittelyä ja tulkintaa.

Kokonaisuudessaan strategian toimeenpano ja seuranta toteutetaan Lapin ELY-keskuksen johdolla seuraavasti:

- Strategian toimeenpanon johtamista, koordinointia ja seurantaa varten perustetaan seurantaryhmä, johon kutsutaan edustajia strategian toteutuksen kannalta keskeisistä toimijoista (ELY-keskus, kunnat, työllisyysalueet, TE-palvelut, korkeakoulut ja muut oppilaitokset sekä yrittäjäjärjestöt)
- Lapin ELY-keskus vastaa seurantaindikaattoreiden mukaisen tiedon keruusta ja analysoinnista vuosittain. Seurantatiedot raportoidaan seurantaryhmälle

Seurantaryhmä käsittelee strategian edistymistä ja tarvittavia toimenpiteitä kaksi kertaa vuodessa. Seurantaryhmä käy läpi strategian seurantatiedot ja arvioi strategian tavoitteiden toteutumisen edistymisen ja määrittelee tarvittavat strategian muutostarpeet ja prosessin näiden muutosten tekemiseen.